

Armenian A: literature – Standard level – Paper 1
Arménien A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Armenio A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Հետևյալ հատվածներից մեկի մասին գրեք մի գրական մեկնաբանություն: Ձեր պատասխանը պետք է շոշափի ներկայացված երկու հարցումները:

1.

Ավետիս Յափնջյանը որդին էր Կիրկոր Յափնջյանի, որը Կոստանդնուպոլսի նավամատույցում բեռնակիր էր, որդին էր բեռնակիր Յափնջի: 1915թվականի տխուր դեպքերը սկսվեցին Կոստանդնուպոլսի բեռնակիրներից: Նրանք ասես այն մազն էին, որի վրա վարսավիրը փորձում է նոր սրած իր անձին: Պետք է ասել, որ անձին հմտորեն կտրեց, և որովհետև բեռնակիրներից ոչինչ չէր կարելի վերցնել փալաններից բացի, նրանց կտորտանքները թափեցին ծովը: Ծովը հետո դուրս էր գցում ինչ-որ առարկաներ, և դժվար էր որոշել, թե ո՞ր փալանն էր հորը՝ Յափնջիին, ու ո՞րը որդուն՝ Կիրկորին: Ավետիս Յափնջյանը անդամալույծ ոտքերով քրոջը թաքցրեց մի պատավ լազի տանն ու տնտեսած չնչին դրամներով պահում էր խեղճ լազին ու անօգնական քրոջը: Հետագայում, երբ փոքր-ինչ հանդարտվեց իրադրությունը, նա, լազին վահանի պես դեմ անելով, խեղանդամ քրոջը՝ Գարանին, շալակն առած, սկսեց շարժվել Սև ծովի ափով դեպի արևելք: Լազը մնաց Էրզրումում, իսկ իրենք՝ Յափնջյան եղբայրն ու քույրը, շարունակեցին ճամփան: Դանդաղ, թաքնվելով, հաց ճարելով, Գարանը միշտ մեջքին, միշտ աչքից հեռու, հետևողական ու համառորեն շարժվում էր Ավետիսը դեպի Կովկաս: Ավետիսի մեջքին վերքեր էին առաջացել, ողնաշարը ցավում էր, ու հենց այդ ցավն էր հիշեցնում նրան, որ բեռը թանկ է իր համար, բեռը մեծ է ու սիրելի՝ Յափնջիներից ամենաանպաշտպանը... Այդ ցավը տեսանող էր, կամք ուներ, իր խորհուրդն ուներ և ընդդիմաբանում էր Ավետիսի վրայից, Ավետիսին անհայտ շատ հեռուների հետ... Եվ ուժ էր տալիս ցավը, համառություն էին ծնում վերքերը, լողում էին Ավետիսի մկաններն ու շարժում նրան առաջ...

Ավետիսը չէր պատկերացնում իրենց հետագա վիճակը, բայց շարժվում էր, որովհետև մի բան էր միայն մնացել հիմա՝ շարժվել: Ու մեծագույն նպատակը դա էր... Գարանի համար դժվար էր. բացի այն, որ նա նեղվում էր եղբոր վրա բեռ լինելուց, նաև ցավում էին նրա անդամալույծ ոտքերը, որովայնն ու կուրծքը: Միակ բանը, որ կարող էր անել նա, դա երգելն էր երբեմն-երբեմն, մեղմ ու պարզ... Երգում էր շուրթերը եղբոր ականջի մեջ, երկնքի մասին, ծովի մասին, սարերի մասին... Երգում էր եղբոր ականջին, և ուրիշը չէր լսի, իրենցն էր երգն ու աշխարհինը...

Եվ էլի Գարանը եղբոր համար խոսում էր. «Ավետիս ջան, աղբար ջան, դու իմ մերոն ես, դու իմ հերոն ես... խեղճ Ավետիս ջան, լա՛վ Ավետիս ջան, քա՛ջ Ավետիս ջան, անբա՛խտ Ավետիս ջան...»:

Ճամփին պատահող մարդիկ թեպետ տեսել էին հիվանդ շալակած ուղևորի, բայց եղբոր ու քրոջ միացյալ կերպարանքը հիշեցնում էր ՄԱՐԴՈՒ վիճակը:

Նրանց տեսնողներից յուրաքանչյուրը մի ծանրություն էր կրում կամ սրտի խորքում, կամ մեջքի վրա, կամ հիշողության շերտերում, կամ երևակայության մեջ... 1916թվականի փետրվարին Ավետիսը՝ քույրը շալակին, հասավ Բաթում: Լեռներում, ամայության մեջ Ավետիսի գերակա նմանակը կար՝ իրենից ավելի մոտ իրեն: Ավետիսը խոսում էր, պատասխան լսում նրանից: Դիմացը մի մեծ բան կար, և՛ ցայգաբացը, և՛ իրիկնամուտը, և՛ գիշերը՝ մգամութ և խոժոռ, լսում էին Ավետիսին: Եվ նա կարող էր նեղանալ նրանց մեծ համակայությունից, որ դեմք ուներ ուներ ու սիրտ, որ պատասխանատու էր Ավետիսի վշտերի համար, ու Ավետիսը համոզված էր, որ իր վշտերից նրա սիրտն ավելի պիտի ցավի:

- 40 Եվ կարող էր խռովել Ավետիսը նրանից, և կարող էր նրա կողմից ու նրա հայացքով խղճալ իրեն, և կարող էր պահ տալ նրան իր մեծ վիշտը, իր հոր ու պապի պատկերները, և քրոջ՝ Գարանի, ու իր ներքին պատկերները...
- Իսկ այստեղ՝ Բաթումում, շատ մարդ կար, և նրանք վարագուրել էին չորսբուլոբը, ու դիմացը ամայություն էր: Նրանց լեզուն չգիտեր Ավետիսը, նրանց աչքերը չէր տեսնում
- 45 Ավետիսը, նրանցից նեղանալ չէր կարող Ավետիսը... Նրանցից շատերը, ու նույնիսկ հայերը նրանց մեջ իրեն գաղթական էին անվանում անպատվության պես: Իրենց նման մի գաղթական՝ Ստեփան անունով, բնակվելու համար տեղ տվեց պարոն Զեմմելի երկհարկանի տան պատուհանների տակ: Ինքն ապրում էր կողքի նկուղում և աստիճանների տակ պահում էր ավելներն ու դուլլերը: Ստեփանն ավելի շուտ էր գաղթել, և արդեն բավականին
- 50 դասավորվել էր նրա կյանքը. որպես ապաստարանի վճար՝ ավլում էր պարոն Զեմմելի բակը, իսկ ցերեկներն աշախատում էր Մանթաշովի գործարանում:

Աղասի Այվազյան *Սովորական Մարդու Գինը* (1987)

- (ա) Մեկնաբանել, թե ինչպե՞ս և ի՞նչ նպատակով է հեղինակը ներկայացրել ստեղծագործության հիմնախնդիրներն այս հատվածում:
- (բ) Ի՞նչ կարող եք ասել այս հատվածում գործածված լեզվական և ոճական հնարքների մասին: Ինչպե՞ս է հեղինակը գործածել դրանք՝ բացահայտելու համար այս հատվածում տեղ գտած հիմնախնդիրները:

2.

ԾՆՆԱՎԱՅՐ

Առաջին անգամ աշխարհում տեսած
 Իմ առավոտն է այնտեղ մնացել,
 Նա, որ բուրում էր իբրև ցորեն հաց
 Եվ բուրում իբրև գարնան հող ու ցել...

- 5 Եվ մնացել է առաջին անգամ
 Աշխարհում տեսած իմ աղբյուրն այն ջինջ,
 Որից զրնգուն ու անապական
 Եվ որից պայծառ չտեսա ոչինչ:

- Եվ մնացել է լուսեղեն մի ամպ,
 10 Եվ մնացել է այնպիսի մի ձյուն,
 Որ իր բարությունը ու արդարությամբ
 Նման էր այնպես մանկության աստծուն:

- Առաջին անգամ աշխարհում տեսած
 Իմ առավոտն է այնտեղ մնացել,
 15 Երկինք ու քարի, ճառագայթ ու լաց,
 Իմ հողի հոտն է այնտեղ մնացել...

Վահագն Դավթյան *Ծննդավայր* (1972)

- (ա) Մեկնաբանել, թե ինչպես է հեղինակը բացահայտում հիշողության և կորստի թեմաները այս բանաստեղծությունում:
- (բ) Մեկնաբանել հեղինակի կողմից այս բանաստեղծությունում գործածված ոճական հնարքները և թե ինչպես են դրանք ձևավորում դրա իմաստը:
-